



Verohallinto
Henkilöverotuksen ohjaus- ja kehittämissyksikkö

A48/200/2015

LAUSUNTO LUONNOKSESTA VEROHALLINNON OHJEEKSI KAPITALISAATIOSOPIMUKSEN VEROTUKSESTA

Finanssialan keskusliitto (FK) pitää ohjelunnonsta pääosin asianmukaisena ja selkeänä. Se vastaa hyvin jo aiemmin verotuksessa omaksuttua käytäntöä. Tästä syystä ehdotammekin, että ohjeesta poistettaisi maininta aikaisemman verotuskäytännön puuttumisesta. Kapitalisaatiosopimuksen verotuksesta on olemassa vakiintunut oikeuskäytäntö, joka perustuu ohjelunnonksessakin viitattuihin jo vuodelta 2006 olemassa oleviin ennakkoratkaisuihin, Kilan lausuntoihin ja noudatettuun verotuskäytäntöön.

Jäljempänä näkemyksiä kohdittain ohjelunnonksen mukaisessa ryhmittelyssä:

2 Kapitalisaatiosopimus sijoitusinstrumenttina

2.1

Kolmannessa kappaleessa oleva viittaus vakuutuslainsäätelyn 4 §:ään tulisi muuttaa viittaukseksi pykälään 4 a.

2.2

Ohjeessa käytetään toistuvasti sanaa sijoittaja kapitalisaatiosopimuksen vakuutusyhtiön kanssa tehneestä henkilöstä. Sijoituspalvelulakia ei sovelleta vakuutusyhtiön toimintaan ja täsmällinen termi olisi ”vakuutuksenottaja”.

Neljännessä kappaleessa kohta ”..., jolloin sopimus jää edelleen voimaan ja osa säästöstä vakuutusyhtiölle” olisi selkeämpi, kun sen kirjoittaisi ”..., jolloin sopimus jää edelleen voimaan ja osa säästöstä jää vakuutusyhtiön hallintaan”.

2.3.3

Viimeisen virkkeen voisi ilmaista selvemmin: Kapitalisaatiosopimuksen laskuperusteiselle osalle hyvitetään laskuperusteista korkoa sekä mahdollinen asiakashyvytys, ja sijoitusinstrumentin osittainen osa kytketään sijoituskohteiden arvonkehitykseen.



3 Kapitalisaatiosopimuksen luonnehdinta verotuksessa

Kapitalisaatiosopimuksen rinnastaminen vakuutusyhtiölle annettuun rahalainaan vaikuttaa jossain määrin keinotekoiselta luonnehdinnalta. Vakuutusyhtiö saa ottaa lainaa vain tiettyihin vakuutusyhtiölain 15 luvun 1 §:ssä mainittuihin tarkoituksiin. Myöskään määräaikaiseen talletukseen rinnastaminen ei ole kaikilta osin oikeaan osunut määrittely siviilioikeudellisesti. Edellä mainittujen luonnehdintojen käyttäminen ei olekaan ohjeen näkökulmasta lainkaan tarpeen.

Kapitalisaatiosopimus on vakuutusluokista annetun lain määritelmän mukaisesti vakuutus-tekniisiin laskelmiin perustuva sopimus pääoman takaisinmaksusta. Kapitalisaatiosopimuksen tehnyt henkilö maksaa vakuutusyhtiölle rahasuorituksen, jota vastaan hänelle muodostuu oikeus tietyin perustein määriteltävään rahasuoritukseen. Kapitalisaatiosopimus muodostaa siten oikeudelliselta ja taloudelliselta luonteeltaan saamisoikeuden vakuutusyhtiötä kohtaan.

4 Kapitalisaatiosopimuksen tulolähde

Ohjeessa on todettu, että kapitalisaatiosopimus kuuluisi luonnollisella henkilöllä ”aina” henkilökohtaisen toiminnan tulolähteeseen. Kapitalisaatiosopimus ei kuitenkaan sijoitusvälineenä poikkea muista tässä suhteessa, vaan ohjeessa tulisi tältä osin vain todeta, että kapitalisaatiosopimuksen kuuluminen elinkeinotoiminnan, henkilökohtaisen tai muun tulon lähteeseen ratkaistaan tulolähdejako koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti.

Estettä ei ole myöskään sille, ettei kapitalisaatiosopimus voisi kuulua myös vaihtomaisuuteen. Kapitalisaatiosopimus on luovutettavissa oleva varallisuusarvoinen sopimus ja voisi siten kuulua myös vaihtomaisuuteen.

6 Kapitalisaatiosopimuksen tuoton verotus

6.3

Esimerkissä 1 on käytetty termiä voitto, mutta eksaktimpi termi olisi tuotto. Kapitalisaatiosopimuksesta kertyvä ”ylimäärä” on nimenomaan tuottoa, ei voittoa. Sanaa ”voitto” ei tulisi käyttää, koska se saattaa aiheuttaa käsityksen liittymästä luovutusvoiton verotukseen.

6.4.1

Esimerkissä 3 tulisi viimeisen kappaleen laskutoimituksessa käyttää luvun 120.000 sijaan lukua 110.000.

Neljännän kappaleen ensimmäisessä lauseessa on todettu: ”Takaisinoston kohteena voi olla ainoastaan osa kapitalisaatiosopimuksen säästöstä, jolloin kapitalisaatiosopimus jää noston jälkeen voimaan.”

Ehdotamme poistettavaksi virkkeestä sana ainoastaan, koska ilmaisu saattaa johtaa virheellisiin käsityksiin nosto-oikeudesta.



6.4.2

Esimerkin 5 ensimmäisen kappaleen viimeinen lause voitaisiin muuttaa kuulumaan eksaktimmin ”Vakuutusyhtiö hyvittää vuosittain sopimuksen säästöä 3 %:n vuotuisella laskuprustekorolla ja vuosittain määräytyvällä asiakashyvityksellä.”

7 Kapitalisaatiosopimuksesta aiheutunut tappio

7.1

Ohjeluonnoksen toisessa kappaleessa on todettu, että ”kapitalisaatiosopimuksesta johtuva tappio on luonteeltaan saamisen menetys eikä sitä ole erikseen säädetty verotuksessa vähennyskelpoiseksi.”

Tappiota ei ohjeluonnoksen mukaan voida vähentää tuloverolain mukaisessa juoksevan tulon verotuksessa. Jäljempänä samassa ohjeluonnoksen kohdassa (kolmannessa kappaleessa) on myös katsottu, ettei

”kapitalisaatiosopimuksesta aiheutuva tappio myöskään ole TVL 50 §:n 3 momentissa tarkoitettu johdannaissopimuksesta aiheutunut tappio tai arvopaperin lopullinen arvonnennitys.”

Ennen lopullisen ohjeen julkaisemista olisi hyvä tutkia soveltuuko tähän KHO:n vuosikirjratkaisu 2014:21. Kyseisessä ratkaisussa sijoitustoiminnasta syntyneitä tappiota ei katsottu menetykseksi, vaan TVL 54 §:n 1 momentin mukaiseksi tulon hankkimisesta johtuneeksi menoksi.

10 Työnantajan ottama kapitalisaatiosopimus

10.1

Johdantokappaleessa on mainittu, että järjestelyn verokohteluun vaikuttaa olennaisesti se, onko kapitalisaatiosopimuksen omistusoikeus työnantajalla vai työntekijällä. Johdantolause antaa asiasta virheellisen kuvan. Omistusoikeudella ei ole ratkaisevaa merkitystä, vaan sillä kenen vallinnassa sopimuksen säästöjen katsotaan olevan.

Ohjeessa on myös todettu, että työntekijän omistuksessa olevan kapitalisaatiosopimuksen verottomuuden edellytyksenä työnantajan suorittaman maksun maksuhetkellä on, että sopimukseen liittyy purkava ehto. Riittävää olisi, että sopimukseen liittyy lykkäävä ehto, ts. työntekijä ei saa maksuhetkellä varoja vallintaansa, vaan vasta myöhemmin järjestelyn eh-



tojen (kuten sovittu ajan kulumisen) toteutuessa.

Tämän luvun useassa kohdassa asetetaan velvoite suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksu ja toimittaa ennakonpidätys. Eri tilanteissa maksun suorittaja voi olla vakuutusyhtiö tai työnantaja. Ohjeessa olisi hyvä selvittää kenelle velvollisuudet kuuluvat missäkin tilanteessa.

10.2.1

Kohdan viimeinen kappale kuuluu:

”Kapitalisaatiosopimuksessa ei siten ole voi olla sellaista edunsaaja, jolla ei olisi sijoittajan sijaan oikeus kapitalisaatiosopimuksen varoihin.”

Tämä virke tulisi oikeammin kuulua seuraavasti:

”Kapitalisaatiosopimuksessa ei siten voi olla edunsaaja tai muuta kolmatta henkilöä, jolla olisi vakuutuksenottajan sijaan oikeus kapitalisaatiosopimuksen varoihin.”

Sivulla 23 KVL:n päätöksen oikea numero on 28/2012.

10.2.2

Esimerkissä 14 on katsottu, että työntekijän omistaman kapitalisaatiosopimuksen koko säästö tuloutuu, kun luovutusrajoitukset ja purkavan ehdon voimassaolo päättyy. Verotuksen tulisi kohdentua vain siihen määrään, josta työntekijä voi määrätä, ts. jos sopimuksessa on edelleen esim. nostorajoituksia, ei yksistään purkavan ehdon raukeamisen tulisi johtaa koko säästön verottamiseen.

11 Perintö- ja lahjaverotus

Tiedossamme on, että tähän lukuun liittyviin kysymyksiin on vireillä muutoshakuprosessi, ja ohjetta tulisi mahdollisesti päivittää lopullisten päätösten mukaisesti.

11.1

Neljännessä kappaleessa (sivulla 26) jää epäselväksi mitä tarkoitetaan muun selvityksen puutteella, kun ensin todetaan sovellettavaksi tulevan pääomatuloverokannan.

12 Erityiskysymyksiä

12.1

Ohjeluonnoksen mukaan ”Kapitalisaatiosopimuksen käypänä arvona pidetään sopimuksen takaisinostoarvoa luovutushetkellä.” Ohjeessa olisi hyvä ottaa kantaa koskeeko aiemmin



todettu verovelan vähennys myös lahjaverotusta.

12.3

Kapitalisaatiosopimusten yhdistäminen voidaan tehdä ns. pohjarahaston siirtona toiseen sopimukseen, jolloin kyse ei ole takaisinostosta taikka muusta sen kaltaisesta tilanteesta. Takaisinostossa varat siirtyvät aina vakuutuksenottajan omistukseen, mutta pohjarahaston siirrossa vakuutusyhtiö omistaa koko ajan sopimukseen liitetyt varat.

Emme ole kommentoineet tekstissä olevia painovirheitä, koska ne poistunevat oikoluvun yhteydessä.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Esko Kivisaari
Varatoimitusjohtaja